

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

13 Ιουλίου 2020

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2814

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 11083

Τροποποίηση της απόφασης της υπ' αρ. 102 (επαναληπτικής)/25.05.2018 έκτακτης συνεδρίασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα «Έγκριση Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. με τίτλο «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
(συνεδρία 11/12.06.2020)

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αιγαίου, αφού έλαβε υπόψη:

- Τις διατάξεις του π.δ. 83/1984 (Α' 31) «Ίδρυση Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ιονίου Πανεπιστημίου και Πανεπιστημίου Θεσσαλίας» όπως ισχύει.

- Τη διάταξη του άρθρου 1 του π.δ. 155/2009 σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 46 έως 49 του π.δ. 160/2008 (Α' 220) και με τις διατάξεις των άρθρων 13 - 15 του «Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας».

- Τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 2 περ. ιε' και των άρθρων 30 έως και 37, 45, και 85 του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 114), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

- Την προφορική εισήγηση της Αντιπρυτάνισσας Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας, σε συνέχεια της απόφασης της υπ' αρ. 12/09.04.2020 έκτακτης συνεδρίασης της συνέλευσης του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών, θέμα 2.2..

- Την υπ' αρ. πρωτ. 2740/27.04.2018 απόφαση Συγκλήτου (αρ. εκτ. συνεδρ. 34/25.04.2018) με θέμα «Επανάδρυση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο», του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Β' 2885).

- Την υπ' αρ. πρωτ. 8120/06.09.2018 απόφαση Συγκλήτου (αρ. εκτ. συνεδρ. 102 (επαναληπτική) /25.05.2018) με θέμα «Έγκριση Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. με τίτλο «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Β' 4439).

- Το υπ' αρ. 11/12.06.2020 πρακτικό της συνεδρίασης της Συγκλήτου θέμα 10.7. «Τροποποίηση της απόφασης της υπ' αρ. 102 (επαναληπτικής)/25.05.2018 έκτακτης συνεδρίασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα «Έγκριση Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. με τίτλο «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.».

- Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, καθώς και μετά από συζήτηση, ομόφωνα αποφασίζει και εγκρίνει την τροποποίηση της απόφασης της υπ' αρ. 102 (επαναληπτικής)/25.05.2018 έκτακτης συνεδρίασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα «Έγκριση Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. με τίτλο «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. (Β' 4439), σύμφωνα με την εισήγηση της υπ' αρ.12/09.04.2020 έκτακτης συνεδρίασης της συνέλευσης του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών, ως προς τα άρθρα 5., 8.3., 9.1., 9.3, 10.1, 10.2, 10.8, 10.9, 14., 14.1, 14.3., 15, 16, και 18, καθώς και προσθήκη Παραρτήματος 3 ως ακολούθως:

Άρθρο 5

Αριθμός εισακτέων.

Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε σαράντα (40) μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες.

Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών καθορίζεται στο Φ.Ε.Κ. ίδρυσης του Π.Μ.Σ.

(βλέπετε και παρακάτω άρθρο 8, περιπτ. 8.5 για τα Μέλη των κατηγοριών Ε.Δι.Π. ΕΕΠ και Ε.Τ.Ε.Π.).

Επιπλέον ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών ανά διδάσκοντα/ουσα του Π.Μ.Σ. ανέρχεται σε 4, ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στα Π.Μ.Σ. του Τμήματος σε σχέση με τον αριθμό των προπτυχιακών φοιτητών/τριών του Τμήματος είναι 0,2 και σε σχέση με τον αριθμό των διδασκόντων/ουσών του Τμήματος είναι 3 (άρθρο 45 παρ. 1β του ν. 4485/2017).

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Άρθρο 8

Διαδικασίες επιλογής.

8.3 Κριτήρια επιλογής

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου/διπλώματος σε ποσοστό 30%
- Αναλυτική Βαθμολογία στα προπτυχιακά μαθήματα, που είναι σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. (μέσος όρος βαθμολογίας) σε ποσοστό 5% .
- Επίδοση Πτυχιακή Εργασία, όπου αυτή προβλέπεται στον πρώτο κύκλο σπουδών σε ποσοστό 5%.
- Πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής γλώσσας, ως απαραίτητη προϋπόθεση σε επίπεδο που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος, σε ποσοστό 10%.

(Το επίπεδο γλωσσομάθειας της ξένης γλώσσας αποδεικνύεται με τους εξής τρόπους:

α) Κρατικό Πιστοποιητικό του ν. 2740/1999, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 19 του άρθρου 13 του ν. 3149/2003.

β) Πτυχίο Ξένης Γλώσσας και Φιλολογίας ή Πτυχίο Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας της ημεδαπής ή αντίστοιχο και ισότιμο σχολών της αλλοδαπής.

γ) Πτυχίο, προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ή διδακτορικό δίπλωμα οποιουδήποτε αναγνωρισμένου ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της αλλοδαπής.

δ) Απολυτήριο τίτλο ισότιμο των ελληνικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εφόσον έχουν αποκτηθεί μετά από κανονική φοίτηση τουλάχιστον έξι ετών στην αλλοδαπή. Η άδεια επάρκειας διδασκαλίας ξένης γλώσσας δεν αποδεικνύει τη γνώση ξένης γλώσσας (π.δ. 347/2003). Οι υποψήφιοι που είναι κάτοχοι της σχετικής άδειας πρέπει να προσκομίσουν επικυρωμένο αντίγραφο και ακριβή μετάφραση του τίτλου σπουδών βάσει του οποίου εκδόθηκε η άδεια επάρκειας διδασκαλίας ξένης γλώσσας).

- Γνώση δεύτερης ή και άλλης ξένης γλώσσας 5%
- Ερευνητική ή επαγγελματική δραστηριότητα σχετική με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ., σε ποσοστό 5%
- Δημοσιεύσεις και συγγραφική δραστηριότητα σε ποσοστό 5%
- Ύπαρξη δεύτερου πτυχίου ή μεταπτυχιακού τίτλου σε ποσοστό 10%
- Συστατικές επιστολές σε ποσοστό 5%
- Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 20%

Ο τρόπος αξιολόγησης (μοριοδότηση) των ανωτέρω κριτηρίων ανήκει στην αρμοδιότητα της Συνέλευσης του Τμήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄:

ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 9

Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

9.1 Χρονική διάρκεια φοίτησης (άρθρο 33 ν. 4485/2017). Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

Η χρονική διάρκεια φοίτησης για την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται σε τρία (3) ακαδημαϊκά εξάμηνα, δύο (2) διδακτικά και ένα (1) εξάμηνο ερευνητικό που αφορά στην εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, πλήρους και υποχρεωτικής φοίτησης. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Ο/Η μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια με αίτησή του/της μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα παράταση φοίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ήμισυ της κανονικής διάρκειας φοίτησης στο Π.Μ.Σ..

9.3 Διαγραφή φοιτητή/τριας

Η Συνέλευση του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών, μετά την εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών [τρεις (3) απουσίες σε κάθε μάθημα] ο έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,

- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό, εκτός αν συντρέχουν αποδεδειγμένα σοβαροί και εξαιρετικοί λόγοι (άρθρο 42, παρ. 3 του ν. 4521/2018 (Α' 38),

- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) κατά τη συγγραφή των εργασιών τους,

- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης, αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

Άρθρο 10

Πρόγραμμα Σπουδών

10.1 Πρόγραμμα μαθημάτων (άρθρο 32 παρ. 2 του ν. 4485/2017).

1. Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

Το σύνολο των Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ανέρχονται σε ενενήντα (90). Το σύνολο των Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) για κάθε ένα από τα δύο (2) πρώτα διδακτικά εξάμηνα είναι εξήντα (60) και το τρίτο (3) εξάμηνο σπουδών σε τριάντα (30) Πιστωτικές Μονάδες (ECTS). Το τρίτο (3) εξάμηνο αφορά στην εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, η οποία είναι υποχρεωτική προϋπόθεση για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

2. Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών διαμορφώνεται ως εξής:

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π.Μ. (ECTS)
Υ1	ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ	Υ	8
Υ2	ΕΥΡΩ-ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	Υ	8
(ΔΥΟ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ)			
ΚΕΥ1	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΚΕΥ	7
ΚΕΥ2	Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΦΡΙΚΗΣ	ΚΕΥ	7
ΚΕΥ3	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ	ΚΕΥ	7
ΚΕΥ4	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ	ΚΕΥ	7
-	ΣΥΝΟΛΟ:	-	30
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Π.Μ. (ECTS)
Υ3	ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	Υ	8
Υ4	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	Υ	8
(ΔΥΟ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ)			
ΚΕΥ6	ΙΣΛΑΜ: ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΚΕΥ	7
ΚΕΥ7	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	ΚΕΥ	7
ΚΕΥ8	ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	ΚΕΥ	7
ΚΕΥ9	ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΩΝ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ/ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	ΚΕΥ	7
-	ΣΥΝΟΛΟ:	-	30
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΜΔΕ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	Υ	30
-	ΣΥΝΟΛΟ	-	30

Το άνω πρόγραμμα μαθημάτων είναι ενδεικτικό. Ο αριθμός, το είδος και το περιεχόμενο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών, καθώς και η κατανομή τους σε εξάμηνα, δύνανται να αναπροσαρμόζονται με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος για λόγους διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας του Π.Μ.Σ..

3. Μαθησιακά Αποτελέσματα

Τα μαθησιακά αποτελέσματα του Π.Μ.Σ. συμβάλλουν στο να υπάρξουν πλήρως εξειδικευμένα στελέχη που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και τις ανάγκες ερευνητικών και κυβερνητικών φορέων, επιχειρήσεων, διεθνών οργανισμών και της κοινωνίας γενικότερα για την σύνθεση και σε βάθος ανάλυση στους τομείς της ιστορίας, της ασφάλειας, των διεθνών σχέσεων, του διεθνούς δικαίου, της οικονομίας που αναφέρονται στον μεσογειακό χώρο καθώς και των ευρω-μεσογειακών σχέσεων.

Ειδικότερα τα μαθησιακά αποτελέσματα εστιάζονται:

- Στην παροχή εξειδικευμένων γνώσεων και μεθοδολογιών της σύνθετης πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής και γεωπολιτικής πραγματικότητας του μεσογειακού χώρου.

- Στην απόκτηση γνωστικών ικανοτήτων για πρωτότυπη σκέψη και ερευνητική και επαγγελματική δραστηριότητα.

- Στην καλλιέργεια κριτικής αντίληψης της εξελικτικής δυναμικής και των θεμάτων αιχμής των μεσογειακών σπουδών στον γνωστικό επιστημονικό πεδίο των Σπουδών Περιοχής (area studies).

- Στην δυνατότητα έρευνας σε εξειδικευμένα πεδία (μετανάστευση, ανθρώπινα δικαιώματα, ενεργειακή ασφάλεια, πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεθνές δίκαιο της θάλασσας, οικονομική ανάπτυξη κ.ά.)

- Στην εφαρμογή των ανωτέρω γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, μέσω των μαθησιακών διαδικασιών διδασκαλίας, ασκήσεων προσομοίωσης, και ερευνητικών εργασιών.

- Στην ενδυνάμωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας, συνεργασίας και διαχείρισης υποχρεώσεων του φοιτητικού δυναμικού μέσω εργασιών, ομαδικών παρουσιάσεων και άλλων συνεργατικών μορφών ακαδημαϊκής μελέτης και ακαδημαϊκών εργασιών.

4. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Σύγχρονη ιστορία της Μεσογείου

Τα προβλήματα των διεθνών σχέσεων κατανοούνται λογικά και σε βάθος μόνο μέσω της ιστορικής προσέγγισης. Χωρίς επαρκή γνώση του παρελθόντος δεν μπορεί κανείς να εξηγήσει σύγχρονα ζητήματα διεθνών σχέσεων και εξωτερικής πολιτικής. Σκοπός του μαθήματος είναι να διερευνηθούν σε βάθος οι σημαντικότερες πτυχές της σύγχρονης ιστορίας της Μεσογείου και να μελετηθούν ο ρόλος των Μεγάλων Δυνάμεων και η αποικιοκρατία, οι διακρατικές σχέσεις των χωρών της περιοχής, οι τρόποι διακυβέρνησης, οι θεσμοί, καθώς και ζητήματα ασφάλειας και περιφερειακών συγκρούσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτικο-οικονομικές εξελίξεις του 20ο αιώνα και στις νέες γεωπολιτικές ισορροπίες. Στο τέλος εξετάζεται η θέση της ΕΕ και της Ελλάδας στη Μεσόγειο.

Ευρω-μεσογειακή σχέση και διακυβέρνηση στη Μεσόγειο

Το μάθημα δίνει την ευκαιρία στους φοιτητές να αποκτήσουν μια πρακτική γνώση και κατάρτιση σε συγκεκριμένες πλευρές των διεθνών οικονομικών σχέσεων και της διακυβέρνησης στην περιοχή της Μεσογείου, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στις σχέσεις της Ευρω-

παϊκής Ένωσης με τις Νότιες Μεσογειακές χώρες. Το μάθημα διερευνά τη διαδικασία εξευρωπαϊσμού των χωρών της Νοτίου Μεσογείου καθώς και τις οικονομικές και πολιτικές πλευρές που διέπουν τη διαπεριφερειακή σχέση της ΕΕ με τις Νότιες Μεσογειακές χώρες. Εξετάζει το σύστημα διακυβέρνησης των σχέσεων αυτών, συμπεριλαμβανομένων των Συμφωνιών Σύνδεσης μεταξύ της ΕΕ και των Νότιων Μεσογειακών χωρών καθώς και την εξέλιξη των σχέσεων, από τη Σφαιρική Μεσογειακή Πολιτική μέχρι και την Ένωση για τη Μεσόγειο. Το μάθημα, επίσης, αναλύει τις αιτίες και τις συνέπειες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτνίασης (ΕΠΓ) στις μεσογειακές χώρες και εξετάζει τις προοπτικές μιας Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών στη Μεσόγειο καθώς και το μέλλον της αίτησης ένταξης της Τουρκίας στην ΕΕ. Αναλύει, επίσης, τις συνέπειες που είχε η οικονομική κρίση στο οικονομικό και πολιτικό σύστημα των μεσογειακών κρατών.

Πολιτική Οικονομία των μεσογειακών χωρών

Το μάθημα έχει ως στόχο την κατανόηση των δομών και διαδικασιών που συνθέτουν την πολιτική οικονομία του ευρύτερου μεσογειακού χώρου και επηρεάζουν τη συμπεριφορά των κρατών και άλλων δρώντων στην περιοχή. Συγκεκριμένα το μάθημα εστιάζει στις παρακάτω θεματικές: Σημαντικά πολιτικά και οικονομικά ζητήματα των χωρών της Μεσογείου. Παγκοσμιοποίηση και Μεσόγειος. Υφιστάμενα Σχήματα Περιφερειακής Συνεργασίας στην Περιοχή. Ζητήματα "Ήπιας Ασφάλειας". Σχέσεις κράτους και αγοράς στον Μεσογειακό Νότο. Προβλήματα ανάπτυξης των χωρών της Μεσογείου.

Η εξωτερική πολιτική των Χωρών της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής

Η σημασία της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής ήταν και παραμένει ιδιαίτερα μεγάλη για την διεθνή πολιτική, αφ' ενός διότι τα γεωπολιτικά και γεωστρατηγικά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών (όπως οι σημαντικές οδοί επικοινωνίας και μεταφορών αλλά και οι πλούσιες πηγές ενέργειας που διαθέτουν) συνεχίζουν να διατηρούν την βαρύτητα τους. Αφ' ετέρου, διότι η δράση εσωτερικών, περιφερειακών και διεθνών δρώντων τις μετατρέπει σε πεδία σύγκρουσης και κρίσης, καθώς και -σε ορισμένες περιπτώσεις- σε εστίες ασύμμετρων απειλών. Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των χαρακτηριστικών της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής σήμερα, μέσα από την μελέτη της εξωτερικής πολιτικής σημαντικών περιφερειακών δρώντων, όπως η Αίγυπτος, η Τουρκία, η Σαουδική Αραβία κλπ., της αλληλεπίδρασης που έχουν μεταξύ τους, καθώς και της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων.

Ευρωπαϊκή διακυβέρνηση, παγκοσμιοποίηση και η θέση της Μεσογείου

Σύμφωνα με τον ιστορικό της Μεσογείου Φερνάντ Μπρωντέλ η Μεσόγειος δεν είναι ένας πολιτισμός, αλλά πολιτισμοί που συσσωρεύονται ο ένας πάνω στον άλλο. Στο φυσικό όπως και στο ανθρώπινό της τοπίο η Μεσόγειος σταυροδρόμι, η ετερόκλητη Μεσόγειος, παρουσιάζεται σε πολλές αφηγήσεις σαν μια εικόνα συνεκτική, σαν σύστημα όπου όλα μπερδεύονται για να ανασυντεθούν σε μια πρωτότυπη ενότητα. Μετά την πτώση του Τείχους

του Βερολίνου, το Νοέμβριο του 1989, ο σφυγμός του κόσμου επιταχύνθηκε. Μια καινούργια εποχή άρχισε για τη διεθνή πολιτική. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου επέφερε ραγδαίες αλλαγές στο γεωπολιτικό τοπίο της Μεσογείου με την ανάδυση νέων κρατών, την διεύρυνση του ΝΑΤΟ, την ενταξιακή διαδικασία της ΕΕ αλλά και τους εναπομείναντες πολιτικούς διχασμούς. Το παρόν μάθημα επικεντρώνεται στις μεταψυχροπολεμικές γεωπολιτικές αλλαγές που επήλθαν στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, συμπεριλαμβανομένων των εθνοτικών συγκρούσεων, της διαδικασίας οικοδόμησης κράτους, καθώς και στις πολιτικές της ΕΕ αλλά και άλλων βασικών διεθνών δρώντων όπως η ΕΕ, ο ΟΗΕ, ΟΑΣΕ, το ΝΑΤΟ, οι ΗΠΑ και η Ρωσία. Εξετάζεται διεξοδικά το ζήτημα της διακυβέρνησης στην Ευρώπη και στον κόσμο. Επίσης, εξετάζεται ο ρόλος της ΕΕ στην περιοχή της. Διερευνάται, επίσης, σε ποιο βαθμό υφίσταται η προοπτική ενίσχυσης ή δημιουργίας Κοινωνίας Πολιτών στις Αραβικές και Μουσουλμανικές χώρες της Μεσογείου; Το ερώτημα αυτό όπως και το κομβικό ζήτημα που αφορά τον εκδημοκρατισμό και τα ανθρώπινα δικαιώματα θα μας απασχολήσουν στις συζητήσεις του παρόντος μαθήματος

Διεθνείς Οργανισμοί και Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στον ευρύτερο Μεσογειακό χώρο

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους φοιτητές στην μελέτη των διεθνών οργανισμών και θεσμών οι οποίοι λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής. Ενδεικτικά θα εξεταστούν διεθνείς οργανισμοί και θεσμοί του Αραβικού Κόσμου (Αραβικός Σύνδεσμος, Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου, Ένωση του Αραβικού Μαγκρέμπ, Οργανισμός Αραβικών Πετρελαιοεξαγωγικών Χωρών), του Ισλαμικού Κόσμου (Οργανισμός Ισλαμικής Συνεργασίας) και άλλοι (Αφρικανική Ένωση, Ένωση για την Μεσόγειο, κ.λπ). Δεδομένου ότι ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η εν λόγω περιοχή είναι το έλλειμμα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και οι συχνές παραβιάσεις τους, ο άλλος σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους φοιτητές στην προβληματική των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών μέσα από τα κείμενα (διακηρύξεις, συνθήκες, πρωτόκολλα, κ.λπ) που κατά καιρούς έχουν υιοθετηθεί από τους διεθνείς οργανισμούς που θα εξεταστούν. Τα κείμενα αυτά έχουν επιτρέψει την δημιουργία περιφερειακών συστημάτων προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, οι οποίοι μπορούν να αναλυθούν είτε συγκρινόμενοι μεταξύ τους είτε συγκρινόμενοι με το Ευρωπαϊκό περιφερειακό σύστημα που θεωρείται το πιο προχωρημένο. Στους φοιτητές θα γίνεται εισαγωγή στην ίδρυση και λειτουργία των διεθνών οργανισμών και στην διεθνή προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Θα είναι υποχρεωτική η συγγραφή, η παρουσίαση και παράδοση συναφών εργασιών εντός του μαθήματος, ενώ την θεματολογία θα την επιλέγουν ελεύθερα οι φοιτητές. Τέλος επισημαίνεται ότι η ελληνική βιβλιογραφία είναι περιορισμένη και οι φοιτητές θα κληθούν να χρησιμοποιήσουν εκτενώς αλλοδαπή βιβλιογραφία.

Εξαναγκαστική Μετανάστευση και ασφάλεια στη Μεσόγειο

Στο μάθημα συζητούνται και αναλύονται διεξοδικά και με συστηματικό τρόπο μια σειρά από ζητήματα που συνδέονται με το φαινόμενο της εξαναγκαστικής μετανάστευσης, την ανάπτυξή του στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογειακής λεκάνης και τις συνέπειές του για την σταθερότητα και την ασφάλεια των κρατών της περιοχής καθώς και την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Ειδικότερα εξετάζεται η σύνδεση των νέων ασύμμετρων απειλών, κινδύνων και προκλήσεων ασφάλειας που αναπτύσσονται στη Μεσόγειο με το φαινόμενο της παράτυπης μετανάστευσης, αναδεικνύονται και αναλύονται με έμφαση - τα αίτια των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη, συζητείται διεξοδικά και αποτιμάται κριτικά η διαχείριση της μεταναστευτικής/προσφυγικής κρίσης από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εντοπίζονται οι ειδικότερες ελλείψεις και αδυναμίες στις οποίες οφείλεται η αναποτελεσματική τους - διαχείριση της προσφυγικής/μεταναστευτικής κρίσης.

Ενεργειακή ασφάλεια στη Μεσόγειο

Το μάθημα σκοπεύει να παράσχει στους φοιτητές το γνωστικό υπόβαθρο για την κατανόηση θεμάτων σχετιζόμενων με το ρόλο της οικονομικής ασφάλειας με κύρια έμφαση την ενεργειακή ασφάλεια, την αλληλεπίδραση του ενεργειακού σχεδιασμού με τις γεωπολιτικές ισορροπίες καθώς και το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ευρωπαϊκή ενεργειακή διπλωματία στην ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα οικονομικά της ενέργειας, στην διπλωματία των αγωγών και στην απελευθέρωση των ενεργειακών αγορών υπό το πρίσμα της επίδρασης στην ενεργειακή αυτονομία και την ενεργειακή ασφάλεια. Στο πλαίσιο του μαθήματος συζητούνται διεξοδικά οι εξής θεματικές ενότητες: Η έννοια της οικονομικής ασφάλειας Από τη γεωπολιτική στη γεωοικονομία. Ενεργειακή ασφάλεια. Το περιεχόμενο της και οι στόχοι της. Οι παράγοντες που διαμορφώνουν την ενεργειακή διπλωματία καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για να επιτευχθούν οι στόχοι της ενεργειακής ασφάλειας στο πλαίσιο άσκησης της εξωτερικής /αμυντικής πολιτικής μιας χώρας. Η διπλωματία των αγωγών και οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις. Ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική και διπλωματία. Ο ρόλος της Ρωσίας στην ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης και σχέσεις με την ΕΕ. Ενεργειακή ασφάλεια και διπλωματία στην Ανατολική Μεσόγειο. Ελληνική ενεργειακή διπλωματία στη Νοτιο-Ανατολική Ευρώπη. Ο ρόλος της Τουρκίας ως ενεργειακού κόμβου. Περιβαλλοντική ασφάλεια και ενέργεια.

Ισλάμ : Θρησκεία και πολιτική

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, η ισλαμική θρησκεία απέκτησε σαφή πολιτικό χαρακτήρα, αποτελώντας το βασικό στοιχείο ταυτότητας του μουσουλμανικού κόσμου, που απέβλεπε στην απελευθέρωσή του από την χειραγώγηση της Δύσης. Στα τέλη της δεκαετίας του '60 ο πολιτικός χαρακτήρας του Ισλάμ γίνεται εντονότερος, καθώς χρησιμοποιείται από τα λεγόμενα συντηρητικά αραβικά καθεστώτα ως αντίβαρο στις σοσιαλιστικές - μαρξιστικές ιδεολογίες, που φαίνεται να θριαμβεύουν στον Τρίτο Κόσμο. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης

Σεπτεμβρίου 2001 εναντίον των ΗΠΑ, όμως, αλλοιώνουν την φύση του πολιτικού Ισλάμ, το οποίο χρησιμεύει πλέον ως ιδεολογική βάση τρομοκρατικών οργανώσεων, ενώ η κατάρρευση κρατών όπως η Συρία και η Λιβύη μετά τις εξεγέρσεις του 2011, το αναδεικνύουν ως μείζονα περιφερειακή και διεθνή ασύμμετρη απειλή. Στόχος του μαθήματος είναι αφ' ενός να καταδειχθεί ο διαχωρισμός ανάμεσα στο Ισλάμ ως θρησκεία και του Ισλάμ ως πολιτική ιδεολογία, καθώς επίσης και να καταδείξει την απόσταση που χωρίζει το πολιτικό Ισλάμ από την ισλαμική τρομοκρατία. Αφ' εταίρου, στόχος είναι να γίνει σαφής η φύση του πολιτικού Ισλάμ ως μέσο πάλης για την κατάκτηση και άσκηση της εξουσίας.

Διεθνείς σχέσεις στη Νοτιο-ανατολική Ευρώπη

Το μάθημα «Διεθνείς Σχέσεις στη Ν.Α Ευρώπη», επικεντρώνεται στις μεταψυχροπολεμικές γεωπολιτικές αλλαγές που επήλθαν στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, στις εθνοτικές συγκρούσεις, στη διαδικασία οικοδόμησης κράτους, καθώς και στις πολιτικές των βασικών διεθνών δρώντων όπως η ΕΕ, ο ΟΗΕ, ΟΑΣΕ, το ΝΑΤΟ, οι ΗΠΑ και η Ρωσία. Εξετάζεται διεξοδικά ο ρόλος της ΕΕ στην περιοχή της Ν.Α Ευρώπης, η ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων και ειδικότερα της ΠΓΔΜ λόγω και του προβλήματος με την Ελλάδα. Συμπληρωματικά μπορούν να ενταχθούν στις αναλύσεις του παρόντος μαθήματος και οι εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης καθώς και οι συζητήσεις για τα ενεργειακά δίκτυα.

Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας και Μεσόγειος

Το μάθημα περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: θαλάσσιες ζώνες (εσωτερικά ύδατα, αιγιαλίτιδα ζώνη, στενά διεθνούς ναυσιπλοΐας, συνορεύουσα ζώνη, αποκλειστική οικονομική ζώνη, υφαλοκρηπίδα, ανοιχτή θάλασσα), καθεστώς κλειστών και ημικλειστών θαλασσών, εφαρμογή του δικαίου της θάλασσας στην Μεσόγειο (προστασία θαλασσιού περιβάλλοντος, αλιεία και εκμετάλλευση άλλων φυσικών πόρων της θάλασσας και του υπεδάφους της, θαλάσσια έρευνα, υποθαλάσσια πολιτιστικά αγαθά), οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών και επίλυση διεθνών διαφορών δικαίου της θάλασσας, με έμφαση στις διαφορές που ανακύπτουν στην Μεσόγειο.

Διεθνή Καθεστώτα Ελέγχου Εξοπλισμών στη Μεσόγειο/Μέση Ανατολή

Στο πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες καλούνται να εξετάσουν τα ενεργά Διεθνή Καθεστώτα Ελέγχου Εξοπλισμών και τις σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις. Θα διδαχθούν τον ρόλο και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των κρατών μελών σε παγκόσμιο επίπεδο σε θέματα που αφορούν σε Όπλα Μαζικής Καταστροφής (ΟΜΚ) και το καθεστώς Ζωνών Ελεύθερων από ΟΜΚ. Θα αναλυθούν και συζητηθούν τα επί μέρους Καθεστώτα ελέγχου και ειδικότερα οι κατηγορίες Πυρηνικών, Χημικών, Βιολογικών Όπλων καθώς και Βαλλιστικών Πυραύλων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη μελέτη των χωρών της Μεσογείου/Μέσης Ανατολής σε σχέση με τα ΟΜΚ και τις πρακτικές, προοπτικές και λύσεις που η διεθνής κοινότητα έχει υιοθετήσει σχετικά με τον Έλεγχο των ΟΜΚ. Επίσης θα διερευνηθεί

ο διεθνής και περιφερειακός αντίκτυπος από την ανάπτυξη των ΟΜΚ στην Μέση Ανατολή. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες τέλος καλούνται να αναπτύξουν κριτική σκέψη και θέση και να αποτυπώσουν τα γεγονότα σε ομαδικές/ατομικές εργασίες κατά τη διάρκεια του διδακτικού εξαμήνου.

5. Τα μαθήματα διακρίνονται σε Υποχρεωτικά και Επιλογής. Τα Υποχρεωτικά Μαθήματα είναι δύο (2) σε κάθε εξάμηνο και τα Μαθήματα Επιλογής επίσης δύο (2) από τα τέσσερα (4) προσφερόμενα σε κάθε εξάμηνο.

6. Για την διεξαγωγή των μαθημάτων Επιλογής, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δήλωση των μαθημάτων αυτών, από πέντε (5), τουλάχιστον, φοιτητές/τριες.

10.2 Γλώσσα διδασκαλίας (άρθρο 32 παρ. 2στ του ν.4485/2017)

Η γλώσσα διδασκαλίας των μαθημάτων είναι η ελληνική.

Η γλώσσα εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική ή δύναται να είναι και η αγγλική.

Η διδασκαλία των μαθημάτων δύναται να γίνεται διά ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε ποσοστό κατά μέγιστο 50%, κατά την παρ. 3, άρθρο 30, ν. 4485/2017, όπως κάθε φορά ισχύει).

10.8 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση (άρθρο 30 παρ. 3 του ν. 4485/2017)

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται δια ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια των δύο διδακτικών εξαμήνων (χειμερινό και εαρινό). Η διδασκαλία με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καλύπτει έως 50% συνολικά των ωρών στο πρόγραμμα διδασκαλίας (παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4485/2017, όπως κάθε φορά ισχύει) με το ανώτερο ποσοστό να μπορεί να ποικίλλει ανά μάθημα. Το πρόγραμμα υλοποιείται με πρότυπες μορφές εκπαίδευσης που μπορούν να συνδυάζουν: (α) μαθήματα, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική και διεξάγονται κατά κύκλους (modules), (β) πρότυπες (ηλεκτρονικές) διαδικασίες εκπαίδευσης/μάθησης από απόσταση μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του δικτύου εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, moodle.aegean.gr., όχι σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% κατά την παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4485/2017) με το ανώτερο ποσοστό να μπορεί να ποικίλλει ανά μάθημα. Στα (δια ζώσης) μαθήματα αναπτύσσονται θεωρητικοί προβληματισμοί, διασαφηνίζονται έννοιες προωθείται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και η συνεργατική μάθηση και υλοποιείται μέρος της αξιολόγησης των επιμέρους μαθημάτων, ενώ με τις διαδικασίες ηλεκτρονικής μάθησης εξασφαλίζεται η διαρκής συμμετοχή, σύγχρονη και ασύγχρονη διαρκής επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων/ διδασκουσών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών καθώς και μεταξύ των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών σε πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό και βιβλιογραφία και η αναλυτικότερη αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

10.9 Όρια απουσιών

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες υποχρεούνται να παρακολουθούν όλες τις δραστηριότητες του Π.Μ.Σ. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής ή

μία μεταπτυχιακή φοιτήτρια θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνον αν έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον το 70% των ωρών της διδασκαλίας του μαθήματος. Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή και παρακολούθηση διαπιστώνεται με ευθύνη των διδασκόντων και διδασκουσών των μαθημάτων.

Άρθρο 14

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία - Επιβλέποντες/ουσες Διπλωματικής Μεταπτυχιακής Εργασίας

Στο τρίτο (Γ') εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια έχει δικαίωμα υποβολής θέματος, εφόσον έχει ολοκληρώσει με επιτυχία όλα τα μαθήματα των δύο προηγούμενων διδακτικών εξαμήνων και να υποβάλλει αίτηση, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας και ο/η προτεινόμενος/η επιβλέπων/ουσα, στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Η Γραμματεία του Π.Μ.Σ. προωθεί την αίτηση στην Συντονιστική Επιτροπή. Σε περίπτωση που ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια πρόκειται να εξεταστεί στην επαναληπτική εξεταστική του Σεπτεμβρίου για μάθημα στο οποίο απέτυχε, τότε το θέμα της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας θα οριστεί μετά την επιτυχή εξέτασή του/της και αφού υποβάλλει αίτηση πριν από την έναρξη του γ' (χειμερινού) εξαμήνου σπουδών, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο/η προτεινόμενος/η επιβλέπων/ουσα και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.. Η Γραμματεία του Π.Μ.Σ. προωθεί την αίτηση στην Συντονιστική Επιτροπή.

14.1 Επίβλεψη Διπλωματικής Εργασίας

Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από την αίτηση του/της ενδιαφερόμενου/ης στην οποία αναγράφεται, ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας και ο/η προτεινόμενος/η επιβλέπων/ουσα, ορίζει τον/την επιβλέποντα/ουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο/η επιβλέπων/ουσα (παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4485/2017).

Ο/Η Επιβλέπων/ουσα της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών, ή όλες οι κατηγορίες διδασκόντων/ουσων που έχουν αναλάβει αυτοδύναμο διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4485/2017.

Τα λοιπά δύο Μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής μπορεί να διδάσκοντες/ουσες που δύναται να αναλάβουν αυτοδύναμο διδακτικό έργο σε Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4485/2017. Τα Μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας άσκησης καθηκόντων επίβλεψης επί μακρό χρονικό διά-

στημα ή ύπαρξη άλλου σπουδαίου λόγου, η Σ.Ε., δύναται να προβεί κατόπιν αιτιολόγησης της απόφασής της, στην αντικατάσταση του/της επιβλέποντα/ουσας ή Μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, κατόπιν αίτησής του/της μεταπτυχιακού/ης φοιτητή/τριας και σύμφωνη γνώμη του/της προτεινόμενου/ης Επιβλέποντος/ουσας ή Μέλους.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα.

Ο τρόπος συγγραφής της ΜΔΕ έχει συγκεκριμένες προδιαγραφές, περιλαμβάνεται σε απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος και είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ..

Ο σχεδιασμός της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας κάθε φοιτητή/τριας γίνεται με ευθύνη του/της Επιβλέποντος/ουσας. Σημειώνεται επίσης ότι με ευθύνη του/της Επιβλέποντος/ουσας και του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας όλες οι μεταπτυχιακές εργασίες θα πρέπει να αποδέχονται τις αρχές Ακαδημαϊκής Δεοντολογίας και ηθικής της έρευνας του Ιδρύματος.

14.3 Εξέταση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (άρθρο 34 παρ.4 του ν. 4485/2017)

Μετά το πέρας της περιόδου συγγραφής της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και έπειτα από τη σύμφωνη γνώμη του/της επιβλέποντος/ουσας, οι φοιτητές/τριες παραδίδουν ηλεκτρονικώς ή εντύπως αντίτυπό της στα Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής. Επισημαίνεται ότι η κατάθεση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας στα Μέλη της Επιτροπής θα πρέπει να γίνεται το αργότερο έως δύο εβδομάδες πριν από την έναρξη της εξεταστικής περιόδου του χειμερινού εξαμήνου. Σε αντίθετη περίπτωση, τα Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής έχουν τη δυνατότητα παραπομπής της εξέτασης σε επόμενη εξεταστική περίοδο.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες υποχρεούνται επίσης να καταθέσουν στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. πριν την υποστήριξη, υπεύθυνη δήλωση στην οποία θα αναφέρουν τα ακόλουθα: «Είμαι συγγραφέας αυτής της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων ή ιδεών, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά, ειδικά για τη συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία».

Η αξιολόγηση της διπλωματικής εργασίας περιλαμβάνει προφορική ανάπτυξη του θέματος ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4485/2017). Ακολουθεί η εξής διαδικασία (απόφαση της υπ' αρ. 10/05.11.2015/θέμα 2.1.8 Συνεδρίασης της Συγκλήτου):

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει για την αξιολόγηση της Διπλωματικής Εργασίας. Συνεδριάζει νομίμως, μόνο όταν παρευρίσκονται και τα τρία Μέλη της (εδάφιο πέμπτο παρ. 1 άρθρο 14 του ν. 2690/1999). Σε περίπτωση δε που σε αυτήν μετέχουν Εξωτερικά Μέλη (μέλη άλλων Ιδρυμάτων), δίνεται η δυνατότητα τηλεδι-

άσκεψης για τη διευκόλυνση των Εξωτερικών Μελών (σχετική η υπ'αρ. φ122.1/42/23076/β2/24-2-2011, κοινή υπουργική απόφαση (Β' 433).

Κατά την ημέρα της συνεδρίασης, τα Μέλη της Τριμελούς Επιτροπής ανταλλάσσουν απόψεις, υποβάλλουν ερωτήσεις στον εξεταζόμενο ή την εξεταζόμενη, ακολούθως αποφαινόμενοι για τον τελικό αξιολογικό βαθμό, συντάσσουν το σχετικό έντυπο αξιολογικής κρίσης, το υπογράφουν και σε επόμενο χρόνο το παραδίδουν στη Γραμματεία. Η ημέρα της εξέτασης καθορίζεται από την Τριμελή Επιτροπή. Για την έγκριση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας απαιτείται σωρευτικά: α) η σύμφωνη γνώμη των 2/3 των Μελών της Επιτροπής και β) ο μέσος όρος της βαθμολογίας των τριών μελών της επιτροπής να είναι ίσος ή μεγαλύτερος του πέντε (5) Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία βαθμολογείται από μηδέν (0,00) έως δέκα (10,00).

Η εγκεκριμένη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, μετά το πέρας των ενδεχομένων διορθώσεων που προτείνει η Επιτροπή, και πριν την καθομολόγηση του φοιτητή ή της φοιτήτριας κατατίθεται στη Βιβλιοθήκη του Π.Α. σε ηλεκτρονική μορφή μέσω της διαδικτυακής Πύλης της Βιβλιοθήκης και αναρτάται στον ιστότοπο της οικείας Σχολής (άρθρο 34 παρ. 5 του ν. 4485/2017). Ένα ηλεκτρονικό αντίτυπο κατατίθεται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.

Σε περίπτωση αρνητικής κρίσης υπάρχει η δυνατότητα επανυποβολής της εργασίας για εξέταση στην εξεταστική περίοδο του εαρινού εξαμήνου, εφόσον έχει βελτιωθεί σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Επιτροπής. Σε περίπτωση και νέας αρνητικής κρίσης η εργασία υποβάλλεται προς τελική εξέταση στην επαναληπτική εξεταστική του Σεπτεμβρίου.

Σε περίπτωση αρνητικής κρίσης, μετά την τελευταία κατά τα ανωτέρω οριζόμενα για την υποβολή, ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια αποκλείεται από τη χορήγηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε είδους λογοκλοπή (plagiarism) στις εργασίες των μαθημάτων, τις δημοσιεύσεις ή τη συγγραφή των Μ.Δ.Ε., χαρακτηρίζεται ως αντιεπιστημονική συμπεριφορά και γενικότερα απαγορεύεται. Στην πρώτη σελίδα της δι-

πλωματικής εργασίας είναι απαραίτητο να περιλαμβάνεται η εξής δήλωση: «ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ. Η εργασία που παραδίδω είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιώ πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναμαι να αντιμετωπίσω σε περίπτωση που η εργασία μου αποδειχθεί ότι αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ιδρύματος». Συγκεκριμένα, στην περίπτωση που διαπιστωθεί από την Τριμελή Επιτροπή ότι η Μ.Δ.Ε. αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, παραπέμπει το θέμα στην Σ.Ε., η οποία μπορεί να εισηγηθεί στη Συνέλευση την μη απονομή του τίτλου του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Στην περίπτωση που διαπιστωθεί μετά από την απονομή του τίτλου σπουδών πραγματοποιείται ανάκληση τίτλου με απόφαση Συνέλευσης κατόπιν σχετικής εισήγησης από την Σ.Ε.

Άρθρο 15

Τελικός Βαθμός

Ο βαθμός του Δ.Μ.Σ. καθορίζεται από τους βαθμούς των μαθημάτων του Προγράμματος και τον βαθμό της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

• Για την απονομή Δ.Μ.Σ. απαιτείται ο/η Μ.Φ. να έχει πετύχει τουλάχιστον τη βαθμολογική βάση (5/10) σε κάθε Μάθημα Εξαμήνου και στη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, και να έχει συμμετάσχει στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Π.Μ.Σ. κατά τα ειδικότερα οριζόμενα και στην κείμενη Νομοθεσία.

• Η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση της επίδοσης των Μ.Φ. ορίζεται από το μηδέν (0) ως το δέκα (10): άριστα από οκτώ και πενήντα (8,50) μέχρι δέκα (10), λίαν καλώς από έξι και πενήντα (6,50) ως και οκτώ και σαράντα εννέα (8,49), καλώς από πέντε (5) ως και έξι και σαράντα εννέα (6,49).

• Ο βαθμός του Δ.Μ.Σ. καθορίζεται από τους βαθμούς των μαθημάτων του Προγράμματος, και τον βαθμό της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, σύμφωνα με τον παρακάτω αλγόριθμο:

$$\frac{(\sum B_{\mu} \times \Sigma_{\mu}) + B_{\delta} \times \Sigma_{\delta}}{(\sum \Sigma_{\mu}) + \Sigma_{\delta}}$$

Όπου:

Σ=άθροισμα, Β_μ=Βαθμός μαθήματος, Σ_μ=Συντελεστής μαθήματος, Β_δ=Βαθμός εργασίας, Σ_δ=Συντελεστής εργασίας

Όλα τα μαθήματα έχουν συντελεστή βαρύτητας ένα (1) και η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει συντελεστή βαρύτητας τέσσερα (4).

Άρθρο 16

Αξιολόγηση του Π.Μ.Σ.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος/ουσας από τους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες,. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο εσωτερικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας του Ιδρύματος, με τη λήξη κάθε μαθήματος οι φοιτητές/τριες αξιολογούν συνολικά το μάθημα ως προς το περιεχόμενο, τον τρόπο διδασκαλίας, τα προτεινόμενα συγγράμματα κ.τ.λ. (άρθρο 44 παρ. 1 του ν. 4485/2017), καθώς και την λειτουργία εν γένει του Π.Μ.Σ. (ερωτηματολόγιο του παραρτήματος 3).

Κατά τη λήξη της θητείας της Σ.Ε., με ευθύνη της/του απερχόμενης/ου Διευθύντριας/ντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, την βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα (άρθρο 44 παρ.2 του ν. 4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (άρθρο 44 παρ. 5 του ν. 4485/2017).

Εκτός από τις διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, καθώς και διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας με ευθύνη της ΑΔΙΠ, οι οποίες προβλέπονται στο ν. 4009/2011 (Α' 189), εξωτερική ακαδημαϊκή αξιολόγηση των (Δ.) Π.Μ.Σ. κάθε Σχολής, διενεργεί εξαμελής Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή (Ε.Σ.Ε.). (άρθρο 44 παρ. 3 του ν. 4485/2017).

Έχει θεσπιστεί στο Ίδρυμα η ακόλουθη διαδικασία τακτικής εσωτερικής αλλά και εξωτερικής αξιολόγησης: Οι φοιτητές/τριες με τη λήξη κάθε μαθήματος αξιολογούν συνολικά το μάθημα ως προς το περιεχόμενο, τον τρόπο διδασκαλίας, τα προτεινόμενα συγγράμματα μέσω του πληροφοριακού συστήματος διασφάλισης ποιότητας της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας του Π.Α.. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη διαδικασία, οι φοιτητές/τριες λαμβάνουν ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail) με τη λίστα των μαθημάτων που έχουν δηλώσει στο τρέχον εξάμη-

νο. Κάθε μάθημα είναι ένας σύνδεσμος (link) προς το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης μαθήματος. Η συλλογή και η διαχείριση των ερωτηματολογίων του φοιτητικού δυναμικού υλοποιείται σε ένα μοντέρνο, φιλικό και ασφαλές ηλεκτρονικό περιβάλλον, το οποίο διασφαλίζει την απαραίτητη ανωνυμία.

Στο πληροφοριακό σύστημα έχουν πρόσβαση ο/η Διευθυντής/τρια και όλοι οι Διδάσκοντες/ουσες των Π.Μ.Σ. του Πανεπιστημίου Αιγαίου, καθώς μέσω αυτού έχουν διαρκή ενημέρωση για τα αποτελέσματα της διαδικασίας ηλεκτρονικής αξιολόγησης των μαθημάτων τους.

Σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. διετία ή τριετία) και με ευθύνη του/της Διευθυντή/τριας του Π.Μ.Σ. συλλέγονται στοιχεία ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση του προγράμματος μαθημάτων και του περιεχομένου τους μεταξύ του οικείου Π.Μ.Σ. και άλλων αντίστοιχων Π.Μ.Σ. που προσφέρονται από Ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού γνωστά για την πρωτοπορία τους.

Άρθρο 18

Ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

Το Π.Μ.Σ. έχει την ιστοσελίδα του στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (<http://gds.aegean.gr/>), ή και σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα κρίνει η Συνέλευση. Η επίσημη ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. ενημερώνεται διαρκώς και παρέχει όλες τις πληροφορίες του Προγράμματος. Αποτελεί τον επίσημο χώρο ενημέρωσης των μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών. Στην ιστοσελίδα αναρτάται και το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο του Π.Μ.Σ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ**Παράρτημα 3.**

Υπόδειγμα ερωτηματολογίου αξιολόγησης μαθήματος/διδασκαλίας από τους φοιτητές.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ / ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ**

Τα ερωτηματολόγια διανέμονται σε ώρα του μαθήματος μεταξύ της 9^{ης} και 10^{ης} εβδομάδας διδασκαλίας του μαθήματος και συμπληρώνονται ανωνύμως από τους φοιτητές. Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια συλλέγονται και επιστρέφονται στη γραμματεία του τμήματος σε σφραγισμένο φάκελο από φοιτητή(ές) που ορίζονται για το σκοπό αυτό.

Η συμπλήρωση του εμπιστευτικού αυτού ερωτηματολογίου είναι πολύ σημαντική. Συγκεντρώνει χρήσιμες πληροφορίες που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από τους διδάσκοντες για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη μελλοντικών μαθημάτων. Ιδιαίτερη αξία έχουν τα σχόλια που μπορείτε να συμπεριλάβετε στο τέλος του ερωτηματολογίου.

Όνομασία και κωδικός μαθήματος																				
--------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Υπεύθυνος Διδάσκων (ονοματεπώνυμο):

Ημερομηνία:

Βαθμολογική Κλίμακα

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5
Απαράδεκτη	Μη ικανοποιητική	Μέτρια	Ικανοποιητική	Πολύ καλή

Αξιολογήστε τις ακόλουθες προτάσεις σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο τετραγωνάκι (οι ερωτήσεις με * αφορούν εργαστηριακά μαθήματα):

A. Το μάθημα:

	1	2	3	4	5
1. Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;					
2. Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;					
3. Είναι το μάθημα ενταγμένο στο πρόγραμμα σπουδών;					
3. Η ύλη που διδάχθηκε ήταν καλά οργανωμένη;					
4. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος;					
5. Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα («σύγγραμμα», σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) χορηγήθηκαν εγκαίρως;					
6. Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε τη βιβλιογραφία, τις σημειώσεις, τα ηλεκτρονικά μέσα (e- class);					
7. Πόσο εύκολα διαθέσιμη είναι η βιβλιογραφία στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη;					

8. Πόσο απαραίτητα κρίνετε τα προαπαιτούμενα του μαθήματος;						
9. Χρήση γνώσεων από / σύνδεση με άλλα μαθήματα.						
10. Πώς κρίνετε το επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος για το έτος του;						
11. Είστε ικανοποιημένος/η από το μάθημα;						
12. Πώς κρίνετε τον αριθμό Διδακτικών Μονάδων σε σχέση με τον φόρτο εργασίας;						
13. Διαφάνεια των κριτηρίων βαθμολόγησης.						

Στις περιπτώσεις όπου υπήρχαν γραπτές ή/και προφορικές εργασίες

14. Το θέμα δόθηκε εγκαίρως;						
15. Η καταληκτική ημερομηνία για υποβολή ή παρουσίαση των εργασιών ήταν λογική;						
16. Είναι σαφές και ελέγξιμο το σύστημα αξιολόγησης των επιδόσεων σας;						
17. Υπήρχε σχετικό ερευνητικό υλικό στη βιβλιοθήκη;						
18. Υπήρχε καθοδήγηση από τον διδάσκοντα;						
19. Τα σχόλια του διδάσκοντος ήταν εποικοδομητικά και αναλυτικά;						
20. Δόθηκε η δυνατότητα βελτίωσης της εργασίας;						
21. Η συγκεκριμένη εργασία σας βοήθησε να κατανοήσετε το συγκεκριμένο θέμα;						

Η παρούσα απόφαση ισχύει από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021.

Κατά τα λοιπά, η απόφαση της υπ' αρ. 102 (επαναληπτικής)/25.05.2018 έκτακτης συνεδρίασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα «Εγκριση Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. με τίτλο «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. (Β' 4439), εξακολουθεί να ισχύει.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μυτιλήνη, 18 Ιουνίου 2020

Η Πρυτάνισσα

ΧΡΥΣΗ ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

